

OSZAVA

A MAGYARORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT
KÖZPONTI KÖZLÖNYE.

Megjelenik hétfő kivételével minden nap.

SZERKESZTŐSÉG: VIII., CONTI-UTCA 4.
(Telefon: József 3-29 és József 3-30.)

KIADÓHIVATAL: VIII., CONTI-UTCA 4. SZ.
(Telefon: József 3-31 és József 3-32.)

Szüljétek május elsejének megünneplésére!

hogy a választójogi reform terén meg akarják alázní a kormányt és pártját és így akarták előkészíteni a hatalom polcára való visszatérésüket. Kiderült, hogy arra törekedtek, hogy a tömegeknek a kormány és pártja választójogi politikájába való bizalmát megrendítsék, hogy ily módon megbuktassák a kormányt és pártját és ők kerüljenek vissza a hatalom gyakorlásához. A munkapárti álarc lehullott és most mindenki láthatja, hogy a munkapárt saját hatalmának konzerválásáért akarta és akarja teljes jogtalanságban tartani az ország népét.

A kormány, szerintünk, általában helytelenül cselekedett, hogy egyáltalán egyezkedett és mi sokalljuk azokat az engedményeket, amelyeket a munkapártnak fölkinált. Helytelenítjük, hogy tárgyalt, mert a munkapárt nem komoly és számbaveendő politikai hatalom az országban, mihelyt harcoss és harcra kész kormány van vele szemben. Kisértefhatalom a munkapárté, amely nem bírja ki a harc és kormánytalanság edző napvilágát. Nincs mit tartani tőlük, mert meg fognak semmisülni és szét fognak szórtni, mihelyt a nép ítélőszéke elé kerülnek. De azonfölül sokalljuk is azokat az engedményeket, amelyeket a munkapárt elég vakmerő volt keveselni! Sokalljuk azért, mert a kormány választójogi javaslata nem az általános, egyenlő, titkos választójogot tartalmazza, hanem csak nagy és komoly lépést efelé. De ez a lépés már kompromisszum eredménye, ebben a kompromisszumban már érvényesültek a konzervatívoknak azok az aggodalmai, amelyekkel a mai hatalmi viszonyok között számolni kell. A kormány javaslata azt a pontot jelenti, ameddig a kormánypárt konzervatív erői még hajlandók elmenni, de egyttal azt a pontot is, amelyen innenmaradó jogkiterjesztés teljesen értéktelen a demokratikus erők, elsősorban a szociáldemokrata párt számára. Ilyen kompromisszumból még lefaragni, még elalkudni: a tömegek provokálása, bizalmatlanságuk fölkelése. A kormány mégis megtette. A javaslátnak ha nem is leglényegesebb, de mégis jogkiterjesztő rendelkezéseit hajlandó volt összezsugorítani avégből, hogy a munkapárt támogatását megnyerje. De a munkapárt a föltétlen behódolás álláspontján van és elutasított minden megegyezést, amely nem a választójogi reform kiforgatását és meghamisítását jelenti.

Elvárjuk és megköveteljük, hogy a kormány azt a bizalmatlanságot, amit az egyezkedési tárgyalásokkal a választójogi politikája iránt keltett, most gyors, erélyes és félre nem érthető cselekedetekkel hozza majd helyre. A munkapárt ellen harcolni kell, mert a munkapárt a választójogi reformnak és demokráciának ma is olyan konok ellensége, mint amilyen azelőtt volt. A kormány, mi-

után most már tudja, hogy a munkapárt nem szavazza meg a javaslatot, függeszse föl a teljesen céltalan bizottsági tárgyalást, kérjen indemnitást és oszlassa föl a képviselőházat. A választási harcban és az azt előkészítő politikai munkában pedig mindenkinek, aki a demokrácia hive, közös arcvonalban kell harcolnia a népjog és haladás legkonokabb és legveszedelmesebb ellensége ellen: a munkapárt ellen.

A választójogért, a munkapárt ellen! — ennek a jelszónak kell urrá lennie a mai naptól a magyar belpolitikában és ennek a nagy célnak mindent alá kell rendelni. A régi, jó, stratégiai igazságnak: „Getrennt marschieren und vereint schlagen“ — valóságga kell válni a politikában, bárminő megoldás bevezetője is a szerdai munkapárti forradalom. Ennek a helyes elvnek érvényesülését látjuk abban, hogy a szerdai választójogi tanácskozásokon részt vett gróf Károlyi Mihály és gróf Batthyány Tivadar is, ami nyilván azt jelenti, hogy a választójogért és a munkapárt ellen való küzdelemben a Károlyi-párt is együtt fog harcolni a kormánynak most helyes politikájával. Az egész demokratikus és a demokrácia szükségességét belátó Magyarország Tiszáék ellen: — ez az a nagy erő, amely pozdorjává fogja zuzni a munkapárt bitorolt hatalmát, diadalra segíti a népjogok ügyét és meggyógyítja a fenékgig rothadt politikai életet. A választójog dolga most már valóban napok alatt el fog dölni. Jelentős győzelem napja volt a szerda: a választójogos tábor, elsősorban a szociáldemokrata munkásság most örködjék éberen és tettekeszen, hogy a sötétség hatalmai újból ne kaphassanak erőre és ne foszthassák meg a munkásokat oly hosszú, keserves és áldozatos küzdelmeik érlelődő gyümölcsétől.

A főváros

kormányzatában ma az a változás történt, hogy dr. Bárczy István eddigi polgármestert főpolgármesterré választotta meg a közgyűlés. Ez a változás azonban nem sokat jelent. Alapjában minden marad a régiben. Hogy ki ül a főpolgármesteri székben és ki a polgármesteriben, hogy a kormány bizalmi embere és reprezentálójá-e Bárczy vagy a városi önkormányzat legfőbb tisztviselője: az lényegében nem sokat változtat a főváros gazdasági helyzetén, közegészségügyén, kulturális és szociális berendezésén, a fővárosi dolgozó nép sorsán. Ami mindezekben gyökeres változást teremthetne, az nem személycsere, hanem az igazi demokratikus önkormányzat megteremtése. Ez pedig egyelőre nem történt meg és hogy mikor fog egyáltalában bekövetkezni: a mai viszonyok között bajos megjövedölni.

Ha szükséges volna még bizonyítani, éppen dr. Bárczy István személye is bizonyosság amellet, hogy nem személyváltozásokon, hanem

rendszerátalakításon fordul meg a városi kormányzat sorsa is. Előtt 12 esztendővel Bárczy fiatalon, alkotó ereje teljességében, széles látókörrel és modern tudással, szép tisztviselői pályafutás után került a főváros önkormányzatának élére. Személye sokat ígérő volt. Programja, amellyel 1906 június 19-én a polgármesteri széket elfoglalta, feléje fordította az érdeklődést és a rokonszenvet. A főváros népének kulturális és szociális emelését tűzte ki feladatául. Nemcsak a gazdagok, hanem a szegények polgármestere is akart lenni. Az utat — az egyedüli utat — is ismerte, amelyen a lakosságra nézve üdvös reformokhoz el lehet jutni:

A községi választójogot kell reformálni — mondotta — és a főváros egész állandó lakosságára kiterjeszteni. Igazi önkormányzatról addig nem is beszélhetünk, amíg a 800.000 lakosú főváros képviselőit egynéhány száz ember által meghatalmazások alapján leszavaztatott 20—25.000 választó választja és amíg minden közgyűlési határozatot és intézkedést a kormányhoz lehet megföllebbezni. A mesterkelt álfüggetlenség helyébe meg kell alkotni a főváros egész polgárságának erejére épített független városi önkormányzatot. Így remélhetjük, hogy a törvényhatóság képviselője a politikai pártoktól függetlenül egymással küzdő városi pártprogramok alapján fog kialakulni és egységes, tudatos, olyan községi politikát fog alkotni, amely a fővárosi nép legszegényebb rétegeinek és ez alapon az egész polgárságnak érdekeit méltóan képviseli és érvényesíti.

A főváros azonban nem léphetett erre az útra. Az országgyűlési választójog demokratikus reformja előtt nem következhetett be a községi választójog és önkormányzat demokratikus újjászervezése. A fővárosban tovább is megmaradt a régi rendszer: kétszáz virilista és kétszáz klikkbeli ember tartotta és tartja a markában a fővárosi kormányzatot és azt egyéni érdekeik szolgálatába állítja a nagy dolgozó tömegek rovására, a közérdeket lábhal tiporva, a közjavakat prédálva, a közterheket a szegény és legszegényebb osztályokra hárítva, a dolgozó rétegek szociális helyzetének javításával semmit sem törődve.

Bárczy jó szándékkal jött. „Azt tudom — mondotta most főpolgármesteri székfoglalójában —, hogy nagyot, jót, szépet, okosat akartam minden erőmmel, minden tudásommal, egész lelkemmel.“ El kell neki hinnünk. De a sok szépből és jóból, amit tervezett, megvalósítani vajmi keveset tudott. Ha megvalósított is valamit, csak nagy megalkuvások árán tehetette: ha gyújtott egy szál gyertyát az istennek — a közérdeknek —, cserébe százat kellett gyújtania a korrupció ördögének. Most, hogy eltávolítják a polgármesteri székből, nem készíthetjük el működésének mérlegét; más ügyek foglalják le a nyilvános bírálat szűken kimért terét. De azt meg kell mondanunk most is, hogy a nagyszabásúnak indult Bárczy rövidesen behódolt a rendszernek és míg a népnek tett fogadalmából keveset teljesített, addig a közérdek rovására zabáló és gazdagodó klikkeket kitünően kiszolgált. Ha nem így cselekedett volna, ha — akár török, akár szakad — meg akarta volna valósítani azt a sok „nagyot, jót, szépet, okosat“, amit ideálként hozott magával a polgármesteri hivatalba... akkor bizony nem sokáig maradhatott volna a főváros élén. Alkalmazkodott a rendszerhez: ez az ő bűne. Vagy tán igazságosabb, ha így mondjuk: alkalmazkodnia kellett a rendszerhez, ez az ő tragikum. Most, hogy elmegy és beül az igazi munka és igazi hatáskör nélküli való polgármesteri hivatalba: ifjúkori ideáljai elszorvadtak, igazi nagy alkotások helyett zűrzavart, elégedetlenséget, tömérdek adósságot, óriási deficitet, éhezést, elégedetlen, a végsőig elkeseredett alkalmazottakat hagy hátra és látania kell, hogy a háborúban esődöt mondott a fővárosi kormányzat és hogy özönvíz fenyegeti a városházát mindenestül. Aki reménységgel és ambíció-fütötte lélekkel jött, hogy küzdjön, alkosson, győzzön: most elfáradva és reményvesztetten elvonul egy fényes és esendő szinezetbe. Lehet, hogy csak pihenni, várni... De mindenestre: dolgozgatás nélkül.

Egy nagy jót azonban tehet dr. Bárczy István ebben az új pozíciójában is: mint (most már) a kormány bizalmi embere és képviselője, a saját példájának tanulságai alapján taníthatja meg a kormányt arra, hogy milyen sürgős itt a gyökeres rendszerváltozás, az egész lakosságra kiterjedő községi választójog, a

virilizmus eltörlése, a kormánygyámkodás béklyóinak összetörése, szóval: a demokráciára fölépített igazi községi autonómia. Amit erre vonatkozóan tizenkét év előtti beköszöntőjében mondott, annak igaz voltáról most győzze meg a kormányt.

Jutányosan!

Kratki mester, az öreg fehérbajuszos kormányos újra dolgozik a csáklyával, hogy kihuzza azokat a hullákat, amelyek egymásba fonódva hevernek a Drina hálótermeiben. Csikos fejkendős nőket, kis gyermeksapkákat, női és gyermekruhadarabokat emelnek ki abból a nagy halottaskamrából, amelybe a Dunagőzhajózási Társaság drága pénzért zsufolta azokat, akik azt hitték, hogy a hajók a közlekedés céljait szolgálják, akik nem tudták, hogy a nagy, széles Dunán veszedelmesebb nyugodtan lefeküdni, mint valamely a front fölött harcoló röplőgépen ülni.

Kratki bácsi, az összes szakértők véleménye szerint, nagyon ügyesen kezeli a csáklyát. Előtt egy esztendővel a Zrinyiről is ő huzott ki másfél száz halottat. Most újra sok munkája akad és ha majd a Drináról kiemelte az ötven vagy százötven újabb halottat, legközelebb még nagyobb ügyességgel fog működni. A legutóbbi hajószerekesítés óta csak annyi javulás történt, hogy Kratki bácsi már nem kezdő, egyébként azonban ugyanazok a szomorú jelenségek, ugyanaz a fejtelenség és kapkodás mutatkozik az egész vonalon, mint a Zrinyi elsüllyedése alkalmával.

A Zrinyi halálutja után az egész ország közvéleménye azt követelte, hogy gyors és szigorú vizsgálatot indítsanak a Dunagőzhajózási Társaság ellen, amelynek elég vagyona van arra, hogy modern felszerelésű hajókat járasson, hogy minden óvintézkedést megtehessen az emberélet védelmére. Amikor azonban elföldelték a hullámsírból kiemelt 150 halottat, akkor napirendre tért mindenki az eset fölött és a hatóságok is bűnös lassúsággal és könnyelműséggel vezették a vizsgálatot a Társaság ellen, mert még a mai napig sünesen megállapítva, hogy a Zrinyi halálutjáért ki felelős, a bűnösök még most sem nyerték el büntetésüket.

Maga a Dunagőzhajózási Társaság mindent megtett, hogy a vizsgálatot és az ítéletet elodázza. A Zrinyi halálba vitt 150 utasának hozzátartozói, árvaik és özvegyek követeltek a Társaságtól kártérítést. Ha a bíróságok megállapítják a Dunagőzhajózási Társaság bűnösségét, akkor nyert ügyük van azoknak is, akik nem akarnak egyezkedni, hanem olyan kártérítést követelnek, amely megélhetésüket biztosítja. Így azonban a halálba kergetett szegény

Ujabb német támadás

Armentiéres és a La Bassée-csatorna angolok és portug

A németeknek az Oisétól délre megindított új támadását, amely idáig az Oise és az Aisne-csatorna szögének az elfoglalását eredményezte, most egy még újabb támadás követte. Ezt a legújabb támadást, amelyről Ludendorff kedd éjjeli jelentése is megemlékezett röviden, a La Bassée-csatorna és Armentiéres város között indították meg. Amíg az Oisétól délre megindított támadás szakasza közvetlenül az Arras—Oise-front-hoz csatlakozott, addig ez a mostani támadás egészen különálló. A Bassée és Armentiéres között a távolság 20 kilométer. A támadó frontnak a déli szárnya — a La Bassée-csatorna — 25 kilométerre van Arrastól, vagyis a Somme—Oise-csata északi szárnyától. Az Arras és a La Bassée között lévő 25 kilométeres vonal egyelőre mozdulatlan. Ugyanígy mozdulatlan a vonal Armentiéresen túl, Ypern és a tenger felé. Armentiéres franciaországi város, a belga határ közelében. Most a franciák kezén van és a németek közvetlenül a város előtt állanak. A német esti jelentés további sikert jelent és közli, hogy Armentiérestől északra behatoltak az angol vonalakba és átlettek a Lyst. A La Bassée-csatorna vidéke véres és nagy